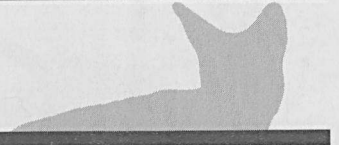

KORTAF

De meerderheid van de Noren is voorstander van een betere bescherming van de bruine beer in hun land. Foto Henrik de Nie.

Onderzoek bruine beer in Skandinavië

Het ziet er naar uit dat de tijden gunstig zijn voor een betere bescherming van de grote roofdieren als bruine beer, wolf en veelvraat in Noorwegen. Uit enquêtes blijkt dat 85% van de Noorse bevolking voor de bescherming van de bruine beer is. Met betrekking tot wolf en veelvraat is er iets meer terughoudendheid (78%). Nog mooier is dat de Noren bereid blijken om de financiële consequenties van de bescherming van roofdieren te dragen. Ieder Noors gezin zegt daarvoor gemiddeld f 60,- (200 Nkr) per jaar over te hebben, tezamen bijna 50 miljoen gulden per jaar. Jaarlijks wordt in heel Noorwegen ongeveer f.1,5 miljoen uitgekeerd aan wildschade door roofdieren.

Toch is deze schade het grootste probleem. Tegen de meerderheid in willen de belangengroepen, die concreet met schade worden geconfronteerd, niets weten van bescher-

ming, ook niet als ze schadeloos gesteld worden. De jagers willen jagen en de boeren willen geen extra subsidies innen (hoewel de Noorse landbouw al voor honderden miljoenen guldens wordt gesubsidieerd).

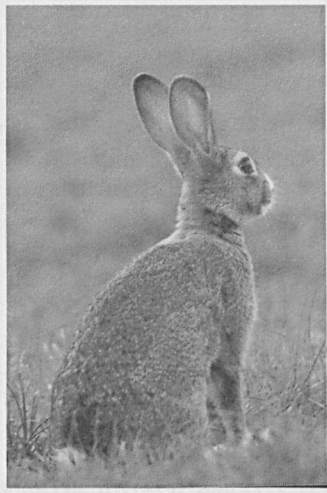
Het berenonderzoek dat dit jaar is gestart wil vooral die schadeproblematiek verhelderen. De onderzoekers hebben nauwe samenwerking gezocht met de schapentelers. De bedoeling is, dat het zwerfgedrag van de beer wordt onderzocht in relatie tot de aanwezigheid van schapen. In Skandinavië worden schapen zonder herder geweid in de vele dunbevolkte, bosrijke en bergachtige gebieden.

Het onderzoek is onderdeel van een groter project waarbij in totaal 70 beren in Noorwegen en Zweden van zenders zullen worden voorzien. Eind juli 1990 waren er 39 gezenderde beren: 16 in Noord-

Zweden en 23 in het Zweeds-Noorse grensgebied. De dieren krijgen een vrij krachtige zender om de hals en een kleine zender in het oor. De grote zender geeft verschillende signalen als de beer slaapt of aan de wandel is, of als de zender wordt verloren (waarschijnlijk als gevolg van gevechten met andere beren).

In de Noorse provincie Hedmark werden sinds half april 5 gezenderde beren om de 14 dagen 24 uur achtereenvolgend. Wildbioloog Petter Wabakken meldde een paar opmerkelijke feiten over het zwerfgedrag. Een beer doorkruiste in een periode van 14 weken een gebied met een lengte van 250 km en een breedte van 50 km in de Noorse provincie Hedmark en de Zweedse provincies Värmland, Dalarna en Härjedalen. Daarna kwam hij terug naar de plaats waar hij was gevangen. Hij kon in twee dagen 80 km afleggen. De vraag is hoe deze beren zich gedragen in gebieden met schapen. Het schijnt dat beren door middel van geuren op 20 km afstand een gebied kunnen localiseren waar schapen zijn. Op 23 juli was er nog geen enkel schadegeval. Wabakken verwacht wel dat er in het najaar schapen gepakt zullen worden omdat de voedselsituatie relatief ongunstig voor de beren wordt. Er zijn dit jaar weinig bosbessen.

Henrik de Nie

Konijnen nemen weer toe

Vorig jaar zijn vele tienduizenden konijnen ten prooi gevallen aan een dodelijke virusziekte. Slechts 15 tot 20 % overleefde de epidemie. Het Centraal Diergeneeskundig Laboratorium onderzoekt de dode dieren, doch heeft nog steeds geen definitief beeld van de doodsoorzaak. Vermoedelijk gaat het

om het VHD-virus, dat in Zuid- en Oost-Europa reeds eerder tot een grote sterfte leidde.

Inmiddels herstelt de konijnenpopulatie zich weer. In de duingebieden wordt een ongekend hoge reproductie waargenomen, met soms wel negen jongen per nest. Door het vroege voorjaar en de warme zomer zullen naar verwachting tot maximaal zes nesten geboren worden, zodat de populatie zeer binnenkort weer op zijn oude peil terug is.

De konijnenpopulatie in het duin neemt weer toe. Foto Pieter Elbers.

Piet van der Reest

Zeehonden in de Zeeuwse wateren

Er zijn weer kansen voor de zeehond in de Zeeuwse delta. Foto Dick Klees.

De Provincie Zeeland heeft een rapport uitgebracht over de gewone zeehonden in de Zeeuwse wateren. In dit rapport wordt de huidige kennis over de ontwikkeling van de zeehondenpopulatie beschreven, in relatie tot zaken als recreatie, waterkwaliteit en visserij.

De zeehondenstand liep van circa 1300 dieren in 1933 terug tot 13 dieren in 1980. De huidige zeehondenstand blijkt sterk afhankelijk te zijn van import uit Oost-Engeland en de Waddenzee. Ook worden jaarlijks enkele dieren in het Deltagebied geboren. Als oorzaken voor het verdwijnen van de gewone zeehond worden genoemd: overbejaging, water-

vervuiling, verstoring en verlies van habitat. Slechts één van deze factoren is ten gunste van de zeehonden veranderd; de jacht is gesloten. Watervontreiniging en verstoring belemmeren de voortplanting. Alle Zeeuwse zeearmen blijken in mindere of meerdere mate te worden vervuild door de aanvoer van verontreinigd rivierwater van Rijn, Maas en (vooral) Schelde. Bij verbetering van de waterkwaliteit ontstaan mogelijkheden voor enkele honderden zeehonden in het Deltagebied.

Er is in het Deltagebied voldoende water om een levensvatbare zeehondenpopulatie te kunnen herbergen. Het areaal dat de dieren voor de voort-

planting en als rustgebied kunnen gebruiken wordt echter door de intensieve recreatie sterk beperkt. De belangrijkste verstoorders zijn motorboten, rondvaartboten, laag vliegverkeer, zeilboten en wandelaars. De zeehonden hebben in het Deltagebied thans minder rust dan in het Waddengebied.

Het rapport schetst een vrij gunstig perspectief voor de zeehond in Zeeland. Dit optimisme is vooral gebaseerd op de beëindiging van de jacht, het terugdringen van de verstoring en het ontstaan van uitgestrekte zandplaten in de Voordelta. De ernst van de milieuproblemen wordt onderkend. Ook hierin wordt in de toekomst verbetering verwacht. Met de recente aanwijzing van de Oosterschelde als staatsnatuurmonument en de aanwijzing van rustgebieden lijkt inderdaad het tij ten gunste van de zeehonden te keren.

Piet van der Reest

Provincie Zeeland, 1990. Zeehonden in de Zeeuwse wateren. Verslag studiedag/terugzetproef/enquete. Informatie: Informatiecentrum provincie Zeeland. Postbus 6001, 4330 LA Middelburg, telefoon 01180-31400.

NB-raad over EG-habitatrichtlijn

De Natuurbeschermingsraad adviseerde minister Braks onlangs tot het nemen van stappen voor aanpassing van de EG habitatrichtlijn. Habitatbescherming is volgens de raad het geëigende middel voor soortbescherming. Het ontbreken van sanctiemogelijkheden

staat volgens de raad echter in veel Zuid-Europese landen de doorvoering van de habitatrichtlijn in de weg. Daarom adviseert de raad tot versterking van de richtlijn, onder meer door stichting van een apart fonds en versterking van het centrale apparaat met deskun-

digen. Ook plaatst de raad enige opmerkingen bij de lijst van te beschermen soorten. Zij adviseert de minister onder meer aan te dringen op het afvoeren van damhert en moeflon en het opnemen van de das op de lijst van te beschermen soorten.

Piet van der Reest

STAP VOOR STAP

Op vrijdag 6 juli beëindigde de Internationale Walviscommissie (IWC) haar 42ste jaarvergadering in het Nederlandse Noordwijk. De resultaten van deze bijeenkomst waren voor de zoogdierbescherming opnieuw hoopgevend, niet in het minst omdat het moratorium op de walvisjacht voor onbepaalde tijd wordt verlengd. Dat neemt niet weg dat nog dit jaar zo'n 600 walvissen gedood kunnen worden, voor de helft door de autochtone bevolking van een aantal landen. De andere helft daarvan komt op rekening van Japan en Noorwegen, die besloten hebben hun "wetenschappelijk onderzoek" voort te zetten, hetgeen in de praktijk neerkomt op een verkapt vorm van commerciële exploitatie. Verscheidene pogingen om de "wetenschappelijke"

jacht uit te breiden en de commerciële jacht te heropenen stranden op een resolute weigering van de vergadering. Maar ook voor kleinere walvissoorten werden door het IWC beschermingsmaatregelen opgelegd. Bij Japan heeft zij erop aangedrongen de slachtingen van de Dall-bruinvisen in haar territoriale wateren te verminderen en dit land heeft zich ertoe verbonden deze aanma-

ning strikt op te volgen. Verder werd een resolutie van de Verenigde Naties goedgekeurd om het gebruik van drijfnetten tegen 1992 stop te zetten. In zulke drijfnetten sneuvelen jaarlijks tienduizenden walvissen.

De commissie heeft haar wetenschappelijk comité de opdracht gegeven, informatie te verzamelen over alle geplande en accidentele vangsten van walvissen in de gehele wereld.

Vleermuisbunker bij Weerselo

In de ruilverkaveling Weerselo-Dulder is een vleermuisbunker aangelegd. In totaal elf betonnen duikers zijn ingegraven in een aarden wal in de nabijheid van een natuurgebied met graslanden, houtwallen en moeras. De duikers zijn aan de voorkant

dichtgemetseld en hebben een kleine vliegopening. Met de vleermuisbunker zijn de schuil- en voortplantingsmogelijkheden voor de zes vleermuissoorten sterk uitgebreid.

Piet van der Reest

